

Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014 – 2020 ettevalmistava juhtkomisjoni XIII istung

PROTOKOLL

16.04.2013 nr. 13

Algus kell 12:00, lõpp 17:30

Koht: Põllumajandusministeerium, Tallinn

Juhatas: Ants Noot

Osalejad: Ants Noot, Marko Gorban, Illar Lemetti, Jaan Kallas, Hannes Aamisepp, Raul Rosenberg, Leho Verk (Kaul Nurm asendus), Ann Riisenberg (Üllas Hunt asendus), Roomet Sõrmus, Andrus Ristkok, Priit Põllumäe, Jaanus Marrandi, Mati Mõtte (Rando Värnik asendus), Eha Paas, Ando Adamson, Merit Mikk, Kalle Talviste, Hanno Zingel (Indrek Laas asendus), Raimond Strastin, Olavi Petron, Signe Sarah Arro (Margus Timmo asendus), Kalle Liebert, Tiiu Rüütle, Aleksei Lotman (Kaja Peterson asendus), Tiina Saron, Kadri Tali (Ivar Sikk asendus), Veljo Ipits (Sirje Potisepp asendus), Kadri Mats (Piret Treiberg asendus), Kalle Küttis, Madis Kaldmäe.

Puudusid: Toomas Kevvai, Ivar Tedrema, Marina Kaas, Katrin Noorkõiv.

Kutsutud: Helir- Valdor Seeder, Mai Talvik, Taavi Kand, Keiu Rõa, Liina Kirsipuu, Tiit Oidjärv, Riin Kutsar, Külli Kaare, Madis Reinup, Sirlu Kalbus, Kristo Mäe, Ülle Puusta, Andrus Rahnu, Piret Kljutšivski, Merje Põlma, Anneli Kimmel, Andres Luus, Vahur Vingisaar, Ove Pöder, Sigmar Suu, Pille Koorberg, Livi Rooma, Triin Reisner, Andres Vinni, Vahur Vider, Berit Jürgenson, Martti Mandel, Kai Kalmann, Merle Saaliste, Mati Tõnismäe.

Protokollis: Anne-Liisi Mändmets.

Istungi helisalvestused ja ettekanded on kättesaadavad Põllumajandusministeeriumi (PM) kodulehel: <http://www.agri.ee/juhtkomisjoni-istungid/>.

1. Sissejuhatuse ja päevakorra tutvustus

Tegemist on MAK 2014-2020 juhtkomisjoni 13. istungiga. Viiel eelmisel istungil arutasime juhtkomisjoni tasandil läbi MAK 2014-2020 meetmed. Arutelude põhjal on meetmelehti uuendatud ning kokku pandud meetmelehtede tervikversioon, mis on juhtkomisjoni liikmetele ka ette saadetud. Eelnevatel istungitel on üles jäänud mõned teemad põllumajandusliku keskkonnatoetuse ja põllumajanduse investeeringutoetuse osas. Sellest tulenevalt on vastavaid meetmeid vahepeal arutatud veel töögruppides (TG). Samuti on sel korral päevakorras finantsinstrumentide kasutamine ning arengukava eelarve jaotus.

Eelmisel istungil arutusel olnud meetmete raames oleme vastavalt juhtkomisjoni liikmete ettepanekutele teinud veel mõned täiendused: Nõuandeteenuste toetamise meetme raames oleme tasuta nõuande ulatust suurendanud 2 tunnilt 4 tunni. Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks meetme raames oleme mikro- ja väikeettevõtjate maksimaalset toetussummat perioodi kohta suurendanud 200 000lt eurolt 300 000 euroni. Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas meetme raames oleme nõutavat ettevõtja varasemat tegutsemisaega lühendanud 36 kuult 24 kuuni. Sellest tulenevalt on vastav muudatus tehtud ka muudes meetmetes, kus oli vastav nõue. Lisaks oleme läbivalt meetmete üleselt ühtlustanud investeeringutoetuste toetusmäärasid – üldjuhul on see 40% ning liikuva tehnika puhul 30%.

Võrreldes eelmise meetmelehtede tervikversiooniga on lisatud ka meetmete väljundindikaatorid (toetuse saajad, eelarve, investeeringute maht, toetusega hõlmatud pind ja loomade arv jmt – vastavalt meetme spetsiifikale).

Tänase istungi järel on plaanis MAK 2014-2020 esialgne versioon VV-le arutamiseks esitada.

2. Finantsinstrumendid (FI), ettekande tegi Sigmar Suu

MAK 2007-2013 raames FIde toetuse vormina kasutatud ei ole. EKF puhul on kasutatud vesiviljelusinvesteeringute raames. Rääkides FIdest on valida kolme instrumendi vahel, milleks on a) garantii (käendus), mille puhul käendatakse selleks moodustatud garantiifondist ettevõtjate kommertsbankadest võetavaid laene, b) laenuid ning c) investeeringuid omakapitali (riskikapital). FIde peamised eelised on seotud nende võimendava mõju, ressursside taaskasutuse, laiema kasusaajate ringi, väiksema konkurentsimoonevuse ning väiksema riskiga vahendite ebaefektiivseks kasutamiseks (sh üleinvesteering). Lisaks eeltoodule saab finantsinstrumente omavahel ning ka koos erinevate toetustega kombineerida, mis annab suuremad võimalused vajalike investeeringute tegemiseks.

FI kirjeldatakse MAKis oluliselt üldisemana kui tagastamatu abiga toetusmeetmed. Põhjus on selles, et FI täpsem sekkumis-mehhanism selgub FI eelhindamise tulemusena ning sätestatakse rahastamislepingus. Eelhindamise juhend tuleb DG REGIO poolt küll alles 2013 aasta detsembris, kuid saame sellest hoolimata FI eelhindamisega alustada käesoleva aasta teises pooles. Eelhindamise suur osa saab arvatavasti olema küsitlusel, st just põllumeeste ja teiste sihtgruppide küsitlusel, mitte niivõrd pankade küsitlusel.

MAK eesmärkide saavutamiseks vajalike investeeringute tegemiseks tuleb rahastamisvahendite abil tagada ettevõtjatele parem juurdepääs kapitalile järgmiste maaelu määruse artiklites toodud tegevussuundades: Investeeringud materiaalsesse varasse (artikkel 18), Põllumajandusettevõtete ja äritegevuse arendamine (artikkel 20), Põhiteenused ja külauendus maapiirkondades (artikkel 21), Investeeringud uutesse metsandustehnoloogiasse ning metsasaaduste töötlemisse ja turustamisse (artikkel 27), Koostöö (artikkel 36).

MAK 2014-2020 raames on plaanis kasutada järgmisi instrumente: Garantiifond koos garantiitasude (osalise) subsideerimisega. Eelkõige alustavatele ettevõtetele ja mittetulundussektorile kapitalile ligipääsu tagamiseks. Laenufond ettevõtjatele või tegevustele, mis ei ole kaetud investeeringumeetmetega või projektidele, millesse laenamist peavad krediitiasutused riskantseks. Sõltuvalt tegevustest peaksid laenuid vajadusel olema (osalise) toetuskomponendiga. Välistatud ei ole ka omakapitali investeeringud, aga nende osas suurem selgus hetkel veel puudub. Leiame, et enamustel juhtudel ei ole mõistlik garantiitasusuid täielikult subsideerida, vaid subsideerida kas

teatud ulatuses (nt 50%) või ajaliselt piiratuna (nt esimestel aastatel, kui tasu on arvutuslikult suurim). Nimelt on varasemate riiklike intressitoetuse rakendamisest saadud kogemus näidanud, et pangad võivad sellisel juhul hakata liiga kergekäeliselt garantiisid nõudma.

MAK 2014-2020 eelarves oleme FI planeerinud 65 mln eurot. RM on ka teiste fondide juures ette näinud FI kasutamise, et suurendada ettevõtlusaktiivsust ning FI mõju säilib ka peale finantsperioodi lõppu.

Arutelu

EKO: tegevussuundade kohta on küsimus, millised on täpsemad reeglid. Kas kriteeriumid on samad, mis meetmes. PM: Täna ei peaks siduma meedet ja FI, aga millised reeglid tulevad ja keda toetatakse selgub eelhindamise käigus, kuna FI tegeleb turutõrgetega. Meetmega ei kitsendata FI.

EKO: Mahetootjatel ja keskkonnatoetuse saajatel on eelistus antud investeringumeetmes, kas seda saaks ka FI puhul rakendada? PM: Ka FI raames tuleb leida eelistused, kuid ka siin tuleb eelistada neid, kellel on turutõrge. Ehk kui FI eelanalüüs näitab, et mahetootjatel on võrreldes teiste põllumajandustootjatega kapitalile juurdepääs piiratum, siis tuleks neid FI raames ka eelistada. Alustame eelhindamist selle aasta teises pooles.

Kodukant: Kui Leader grupi alt toetatakse külaseltsi tegevust on võimalik saada garantiid FI, et kombineeritakse 2 asja kokku. PM: Ei ole välistatud, küsimus on, jällegi peamiselt turutõrke olemasolu tõestamises.

Maaturism: Kas teil on FI kasutamise kohta tagasisidet teiste LR kogemuste kasutamisest? Osa raha oleks mõistlik suunata mitmekesistamise meetmesse ja edaspidi vajadusel FI tagasi tõsta. PM: Leedu kavatses FI kasutamist jätkata. Vahendeid planeerides oleme arvestanud investeringu puudujääki, mis on uuringutest välja tulnud. Meetmetevaheline paindlikkus on olemas ja saame vajadusel tagasi tõsta. MES: Infoks, et praegu on vesiviljeluses 1 leping ja töös on 4. Pikkade laenude osas on sektorite huvi nähtav. Maaturism: Väikeettevõtted ei ole pangale atraktiivsed. PM: Need ettevõtted, kes ei saa investeringutoetust saaksid kasutada vähemalt FI. Toetuse puhul ei kasutata tihti maksimaalmäära.

Aiandusliit: Huvi on olemas. Soovime, et rakenduks kiiresti ja parimal moel, kuna toetused ei kata kogu sektori vajadust.

EMÜ: Ootasime konkreetsemaid kriteeriume ja arvutusi, kuidas FI tööle hakkaks. Kas saaksime mõne näite. Turutõrke osas, kas keskendutakse ettevõtte tegevusele või tuuakse sisse majandusnäitajad. Tootjad jagunevad laias plaanis järgmiselt: need, kes saavad kõike ise lubada; need, kes saavad toetust, aga mitte laenu; need, kes teevad investeringu vaid toetusega ja omafinantseering on olemas. Tuleb leida õiged tootjad, kelle rakendada. PM: FI vajadus võib tuleneda nii ettevõtjate majandustegevusest kui planeeritavate tegevuste olemusest. Enamasti on põhjus esimeses, st ettevõtted ei ole kommertspankade silmis piisavalt usaldusväärsed või puudub panditav vara vms. Samas näiteks kalanduse FI turutõrge seisnes just selles, et pangad ei tundud vesiviljeluse valdkonda ja ei julgenud tehingutesse minna. Ehk siis kalanduse FI põhjus oli just tegevusepõhine. Eelhindamise käigus toome kindlasti täpsemad arvutuslikud näited ettevõtete tasandil. Hetkel oskame prognoosida fondide genereeritavate laenude ligikaudset mahtu. Täna MESi garantiide väljastamise statistika põhjal saab prognoosida, et näiteks finantsinstrument summas 10 miljonit eurot võimaldaks toetada suurusjärgus 2 500 ettevõtja laene mahus 290 mln eurot. Laenufond summas 55 mln eurot võib genereerida laene summas 250-400 mln eurot, millele lisandub teist sama palju panga osalusena.

Eesti Hoiu- ja Laenuühistute Liit: Meilt soovivad abi väike- ja sooleettevõtted, kes on pankadest tõrjutud. Suur on vajadus sesoonsete laenude järele, iseäranis kevadeti (käibevahendid) ning tsüklitena ka metsanduses. Sildfinantseerimist taotletakse juhul, kui toetuse taotlustükk on lubav, kuid pikk. Vajadus on kohe tööle hakata ja ei saa oodata viibivat toetuse otsust. Hoiu-laenuühistutel on portfellis MTÜsid. See oleks ilmselt see koht, kuhu oleks vaja FI. Liisingu ja faktooringu kasutamine läbi ühistute suureneb samuti. Sündikaatlaenud, eri allikatest koostatud laenupakett, on samuti finantsabi, mida vajatakse. PM: Tagastamatu toetuse saamiseks vajalikes sildfinantseerimisteks ei ole lubatud kasutada FI laenuvahendeid. Muus osas saame FI eelhindamise osas läbi mõelda. ETKL: Kas teised LR valisid FI ka järgmiseks perioodiks? Kas intresside ja garantiitasude vähendamine 0-ni on lubatud? PM: Teiste LR osas kindlalt ei tea, kas plaanivad jätkata. Teise küsimuse vastuseks on see, et intresside ja garantiitasude vähendamine 0-ni on kindlasti aktsepteeritav ja võib olla FI osa. Pelgalt intresside subsideerimine pole lubatud, aga laenuga koos on lubatav. MES: FId on MAKist rakendanud just uued LR ja sestap on raske teiste riikide FIdest võrdlusi otsida. Põhjus on selles, et vanadel LR on FIdes juba ammu loodud riiklikud fondid, millega oma ettevõtlust toetatakse ja selleks ei võeta raha MAKist.

EVEA (saadetud kirjalikult 16.04.2013): Olles tutvunud ministeeriumi ettepanekuga MAK 2014-2020 meetmete rahastamise jaotuse kohta, näeme, et kõigist meetmetest enim on kärbitud majandustegevuse mitmekesistamise meetme rahastamine (45 mln eurot vs. 76,35 mln eurot, ehk 41% vähendamine võrreldes käimasoleva perioodiga). EVEA ei saa olla nõus sellise lähenemisega meetmele, mis ainsana MAK meetmetest loob maapiirkonda uusi töökohti. Ühtlasi panime tähele, et samas rahastamise ettepanekus on ette nähtud 65 mln eurot „FI“ loomiseks. Eelmistel koosolekutel on ministeeriumi esindajad korduvalt rääkinud soovist pakkuda mittepõllumajanduslikele mikroettevõtetele just FI ja mitte investeeringutoetust.

Esitame siinkohal veel kord oma kindlat seisukohta, et FI (olgu see avaliku sektori poolse garantii või laenu vormis) ei ole sobilik vahend mikroettevõtluse arendamiseks, kuivõrd see eeldab projektide kõrget tasuvust ning pankade kaasamist ettevõtja arenguprojekti. Pangad aga ei näe reeglina maapiirkonnas tegutsevaid mikroettevõtjaid krediitkõlblike klientidena, olgu neil riiklik garantii või mitte. FI sobivad enim keskmise suurusega ja suurtele ettevõtetele ning seda toetuse vormi tasuks rakendada eelkõige suuremate toidukäitlemise, põllumajanduse ja metsandusettevõtete puhul, kelle investeeringute tasuvus ja finantsvõimekus on piisavalt kõrge erasektori finantsinstitutsioonide huvi äratamiseks. Kuna kavandatav FI on uus meede, mille mehhanism ja efektiivsus on veel täpselt teadmata ja katsetamata, teeme ettepaneku vähendada FI jaoks planeeritavat summat 31 mln euro võrra ning lisada see summa majandustegevuse mitmekesistamise meetme eelarvele, tagades seeläbi viimase rahastamist samas mahus, nagu käimasoleval perioodil. Ühtlasi kordame oma varasemat ettepanekut mitte toetada tagastamatu investeeringutoetuse vormis suuri toidukäitlemisettevõtteid, kel ei ole reaalselt turutõrget laenukapitali kaasamisel oma arengusse.

Eesti Hoiu-laenuühistute Liit (saadetud kirjalikult 23.04.2013): Ei saa ma kuidagi nõus olla sellega, nagu FI ei soosiks mikroettevõtluse arengut maal. Otse vastupidi - just mikroettevõtetele tekiks reaalsem võimalus finantsabi järele, sest nende kvalifitseerumine pankades on keeruline. Ja FI ei pea mikro- ja sooleettevõtete puhul opereerima pankade kaudu ja abil, kui selleks kasutada hoopis olemasolevat hoiu-laenuühistute (HLÜ) võrgustikku. Enam kui pooled HLÜ Liitu kuuluvad HLÜ-d on juba ligemale 20 aastat kogemusi omandanud, kuidas väikelaenajatega toime tulla. Halbade laenude mitmekordselt väiksem osakaal laenuportfellis kommertsbankadega võrreldes (kaasa

arvatud kriisiaastad) on tunnistuseks sellest, et ühistulises rahaasutuses on hõlpsam riskide maandamisega toime tulla. Väikeettevõtete jaoks on oluliseks eeliseks ka HLÜ protseduuride lihtsus ja kiirus. HLÜ-de võrgustiku kasutamise eest FI laenuskeemi rakendamisel oleme HLÜ Liidu poolt järjekindlalt üritanud seista. See võiks omakorda anda arenguiimpulsi ühistutele enestele. Enam kui 100 riigi kogemus HLÜ-de võrgustiku rakendamisel ettevõtete ja eraisikute rahaasjade korraldamisel on argumendiks, et ühistuliste rahastute tõrjumine Eestis 1990-ndatel oli viga. Eelnevat arvestades ei pea me õigeks ka FI vahendite kärpimist traditsiooniliste toetusinstrumentide kasuks. FI on kahtlemata jätkusuutlikum ja kaugelt ökonoomsem lahendus maaelu ja maamajanduse turgutamiseks kui tagastamatu abi. Vaatamata FI uudsusele ja selle väljatöötamise võimalikule keerukusele tuleks selle rakendamisega kindlasti algust teha. Instrumenti arhitektuuri ja protseduure on ju võimalik alati kohendada.

Kokkuvõte: FI kasutamine toetuse vormina on MAK 2014-2020 raames põhimõtteliselt heaks kiidetud. Ettepanekud võtame teadmiseks, täpsemate instrumentide kirjelduse juurde tuleme tagasi pärast vastavat eelhindamist.

3. Põllumajanduslik keskkonnatoetus (PKT), ettekande tegi Katrin Rannik

2014-2020 perioodil on plaanis rakendada järgmisi PKT toetusi – põllumajandusliku keskkonnatoetuse põhitoetus (PKT põhi), piirkondlik mullakaitsetoetus (MKT), keskkonnasõbraliku aianduse toetus (AT), kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (KT), ohustatud tõugu looma pidamise toetus (OTL), poolloodusliku koosluse hooldamise toetus (PLK). Väljapakutud meetmete puhul on juba tegemist kompromissiga. Keskkonnatoetusega ei suuda me kõiki keskkonnaprobleeme lahendada.

Eelmises juhtkomisjonis tuli üles mitmeid küsimusi seoses PKT nõuetega ning põllumajandussektori esindusorganisatsioonid soovisid lisaega ettepanekute esitamiseks. Toimunud on üks täiendav TG kohtumine ning lisaks on PKT kontrollitavuse aspektist läbi arutatud PRIA-ga. Enim ja olulisemaid muudatusi on võrreldes eelmise aruteluga tehtud PKT põhitoetuses ning AT.

PKT põhitoetuse puhul on tegemist MAK 2007-2013 meetme 2.3.1 Keskkonnasõbralik majandamine (KSM) jätkuga. Kui käesoleval perioodil jagunes meede põhi- ja lisapaketiks, mille vahel taotlejad valisid, siis uuel perioodil muutub skeem paindlikumaks, põhipakett on kõigi taotlejate jaoks kohustuslik, sellele lisaks valivad taotlejad teatud hulga valikulisi nõudeid. PKT põhitoetus hõlmab endas mitmeid eelmiste perioodide jooksul edukalt rakendatud positiivse keskkonnamõjuga tegevusi ja ka uusi tegevusi. Nõuded esitatakse esmalt nn tervikpaketina kogu ettevõtte või selle põllumaa kohta, mis tähendab, et taotleja ei saa sealt välja valida üksikuid nõudeid, mille kohta soovib 5-aastase nõuete täitmise kohustuse võtta. Tegemist on suhteliselt lihtsalt täidetavate ja tavapärase tootmisega võrreldes olulisi täiendavaid kulusid mittepõhjustavate nõuetega. Seejärel esitatakse toetuses hulk nõudeid, mille hulgast peab taotleja valima 2-4 nõuet. Need eraldiseisvad nõuded esitatakse (st nõudeid tuleb täita) kogu ettevõtte põllumajandusmaa, kogu ettevõtte põllumaa või üksikute põldude kohta. Pärast eelmist juhtkomisjoni on vähendatud valikuliste nõuete arvu ning välja jäetud mitmed tootjate ja PRIA seisukohast problemaatilisemad nõuded (nt mineraalsest lämmastikust loobumine, püüdekultuuride kasvatamine, teatud niitmisega seotud nõuded), mitmeid nõudeid on paindlikumaks muudetud (nt neonikotinoidide puhul teatud toimeainete kasutamise keelamine, rukki puhul taimekasvuregulaatorite lubamine).

AT puhul on tegemist uue meetmega. Toetatakse keskkonnasõbralikku puuvilja- ja marjakasvatust, keskkonnasõbralikku köögivilja-, ravim- ja maitsetaimekasvatust (PKT

põhitoetuse lisategevus), keskkonnasõbralikku maasikakasvatust (PKT põhitoetuse lisategevus). Võrreldes eelmise juhtkomisjoni aruteluga on toetatavate tegevuste hulgest välja jäänud keskkonnasõbralik aedviljakasvatus katmikaladel (tulenevalt EK katmikalade definitsioonist) ning muude tegevuste puhul on taimekaitsevahendite kasutamise kordade piirang asendatud totaalse kasutamise keeluga, mis on vajalik kontrollitavuse aspektist, samas on see puuvilja- ja marjakasvatuse ning maasikakasvatuse puhul nõudena muudetud valitavaks.

Toetust võivad taotleda põllumajandustootjad (põllumajandusega tegelev füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik). Toetuse määr sõltub lõplikust nõuete loetelust (kompenseeritakse saamata jäänud tulu, täiendav kulu). Toetuste ei saa taotleda mahetoetuse saajad. Lisaks toetuse nõuetele tuleb täita ka nõuetele vastavuse nõuded, väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuded, otsetoetuse rohestamise nõuded, muid asjakohaseid baasnõudeid. Toetus on kas 5 või 6 aastane, olenevalt, kas kohustus algab 2015 või 2016 (lõpevad ühel ajal 2020).

Arutelu

EKO: PLK osas oleme pettunud ambitsioonide vähenemises ja ädalas karjatamise kadumise pärast. Leppisime kokku, et teeme piloodi eriti olulistes piirkondades. PM: Ootasime pikka aega vastavat kaardikihti ja hetkel on see meil olemas vaid Matsalu kohta. Peamiseks põhjuseks on mure, et see nõue ei sobi hästi EL reeglite alla. Olenevalt ilmastikuoludest võib olla seda nõuet näiteks luhtadel väga raske või võimatu täita ning tööde tegemise aeg on ka limiteeritud, seega tekivad probleemid kohustuse täitmisega. EKO: Palume suurendada paindlikkust niitmise ja karjatamise osas, et ühel maal oleks lubatud ühel aastal karjatamine ja teisel niitmine (ka rannaniitude puhul).

Noortalunikud: Miks on keelatud turvasmuldade kündmine? Pole vastavat tehnikat. PMK: Algselt oli selles meetmes turvasmuldadel harimine keelatud, siis said lubatud õhemad mullaharimise viisid kui künd. Igasugune harimine hävitab turvasmuldadel mullaviljakust. Noortalunikud: Põld läheb rööpaliseks ja randaaliga sirgeks saada on raske, lubada üks kord kohustuse perioodi jooksul. PM: Me maksamegi toetusega kinni täiendavad tegevused või piirangud, lisakulu ja saamata jäänud tulu.

Aiandusliit: AT meetme mõte oli intensiivtootjaid kaasata, et majandaksid keskkonnasõbralikumalt. Tootjate hinnangul soodustab meetmes väetamise lubamine lopsakat taimede kasvu, aga taimekaitsevahendite kasutamise keelu tõttu hakkavad ründama kahjurid, et meede pole tasakaalus. Meetme kontrollitavuse tagamiseks tegeleda e-pria ja e-põlluraamatu arendusega ning tootjale panna kohustus raporteerida tegevustest ja kasutatud ainetest. Konsulendid saaksid taotlejaid aidata. Variant 2 oleks piirata toimeainete hulka, mis on taimekaitsevahendite registris registreeritud. Sellisel kujul ei saa meedet lukku panna. Saadame ettepanekud ka kirjalikult. PM: Taimekaitsevahendite kasutamise kordade arvu piirangud läksid välja mittekontrollitavuse pärast, ka Euroopa Komisjoni keskkonnatoetuste juhis ütleb, et väetiste või taimekaitsevahendite osalistele piirangutele peaks eelistama täielikke keelde.

KKM: Mure poollooduslike koosluste ja pärandkoosluste osas. Looduskaitse arengukavas on paika pandud strateegia nende alade kaitseks 45 000 hektaril 2020. aastaks. Kuidas olete planeerinud toetuse mahtusid? PM: LAK ei ütle, et kõigi alade korrashoidu peaks finantseerima MAKist, mille eelarve on piiratud. Toetusmäärade osas on vara midagi öelda. Kui uued alad, mis vastavad reeglitele, tulevad registrisse, siis saaks nende kohta taotleda ka ÜPTd. Kas kõik need alad on inventeeritud? KKM: Jah on inventeeritud.

PRIA: Meie mure on nõuete osas, mis on kontrollimatud, raskesti kontrollitavad ja kallid või problemaatilised. Kontrollitavuse tabel on MAKi üks osa. Kontrollimatud nõuded: väetamine mullaproovide alusel näitab vaid planeeritavat väetamist ning ei ole kontrollitav põllu põhiselt. Võib tekkida olukord, kus mullaproov võetakse neljandal ja väetatakse alles viiendal kohustuse aastal. Korraga antava lämmastikväetise koguse kontroll on vaid põlluraamatu põhiselt ja see ei ole piisav. Kulukad nõuded on taimekasvuregulaatorite kasutamise- ja niitmisevahemiku kontroll. Kaardipõhiselt veekaitsevööndite piiride kontroll väljub tavapärase kontrolli raamidest KKI andmetel ja Maa-ameti kaardikiht pole täielik ja piire määrata selle alusel ei saa. Nõue pritsimisvahendite osas on mitteeesmärgipärane. Laiema rea vahe jätmise külvil ja niitmata jätmise kohustus 2. ja 4. a on arusaamatu. Saadame ettepanekud eraldi pikemalt. PM: Mullaproovidele vastav väetamine algab kohe, mitte viimasel aastal ja enne tuleb kasutada eelmisi proove. Veekaitsevööndeid on KKI seni kontrollinud ja kaardimaterjal kontrolliks on piisav, seda on kinnitanud KKM. Sama toimeainega neonikotinoidide kasutatakse mitmel otstarbel, seda me täpsustame. EKO: Kõik, mida me oleme panustatud on seatud kontrolliasutuse poolt kahtluse alla ja kui ühtegi meie ettepanekut ei arvestata, siis me tõmbume MAKi koostamise protsessist välja. Kontrollitavuse tõttu lepi 2. ja 4. aastaga just PRIA nõudmisel. Reavahed pakuti kõigepealt kuni 30 cm ja hiljem tuli 50cm, oluline on alampiir, et oleks traditsioonilisest külvi vahest laiem. Väetamisest olime nõus, et täielik loobumine mineraalsest lämmastikust on liig ja põhjustaks tootjatel meetmest loobumise, kuid ainult juhul, kui mullaproovidele vastav väetamine tuleks asemele. Neonikotinoidide puhul olime kompromissina nõus taganema praegusele variandile, pakume valitavana ja veel lahjemana kui arutatakse praegu võimalikku keeldu ELis.

Maaparandajate Selts: Meede on läinud paremaks, v.a aiandus. Põllumajandust ja keskkonda ei saa vastandada. Hõredama külvi vastane ja ei soovi piirata toidutootmist olemasoleval põllumaal. Meede võiks aidata kaasa konkurentsivõime parandamisele. Fookus on paigast ära. PM: Arvamused keskkonnaorganisatsioonidel ja tootjatel on erinevad. Hõredam külv ei pea tähendama kehvemat saaki. Maksimaalne reavahe oli mõeldud maisi puhul.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu: Valitavad vaid 2 nõuet, see on kerge täita. Kas olete arvutanud, palju toetust võetakse? Kui väheneb veelgi valitavate nõuete hulk, siis vabaneb ka vahendeid. PM: TGis oli tootjatel just mure, et midagi pole valida. Iga nõude taga on toetusmäär (v.a e-pria, mis on null-maksega), aga tervikpaketti ei saa võtta ilma vähemalt 2 lisanõuet valimata. Tervikpakett on sarnane KSMga, kuid nõudeid on ju lisaks. Aastane eelarve on KSMga ligikaudu sama ja soovijaid oli sellel perioodil rohkem, kui eelarvet. Erinevalt paljudest teistest toetustest võeti seda toetust vastu sisuliselt vaid esimesel aastal, huvi oleks olnud kindlasti suurem, seega ilmselt vahendeid üle ei jää.

EPKK: Laias laastus oleme rahul, aga ootame ära summad, mis maksavad põhi- ja lisanõuded. Taimekasvatajatel on valik väiksem. Taimekasvatuse juurest läks välja püüde- ja vahekultuurid, loomakasvatajatel 30% liblikõielisi poleks nii suur probleem, kui taimekasvatajatel. Üksikute põldude mitteniitmine, mis saab rohumaadest, kust soovitakse saada ikkagi sööta? PM: Lõplikke toetusmäärade arvestusi kõigele veel ei ole. Püüdekultuuride kohta on selgunud, et sageli on see nõue täidetud teiste tegevustega. Ilmaolud on sellised, et püüdekultuure vahekultuurina kasvatada on Eestis raske, samas on eesmärk ja see on kaetud liblikõieliste ja talvise taimkatte nõudega. Enamik elurikkuse nõudeid on mõeldud nn mittetootmisaadele. Paljudel on söödaks tagavara maad ja mitteniitmise nõue ongi selliste maade kohta mõeldud. Niitmist puudutavate nõuete puhul

peab meelde tuletama, et veel ei ole kindlad vastavad I samba toetusõiguslikkuse nõuded, millega on keskkonnatoetused tihedalt seotud.

Minister: Kui lõpusirgel selgub, et meede pole kontrollitav, siis on kuskil mingi viga tehtud töös, PRIAt oleks pidanud rohkem kaasama. Rahaliselt tuleb piir ette ja ei saa nii, et keskkonna osa kasvab eesmärgipõhiselt ja investeringutes toimub konkureerimine projektipõhiselt. Ka keskkonnatoetuse puhul peaks ühikumäär hakkama vähenema, kui eesmärk on täidetud. KKM-i valdkonnast Natura ja PLK ei ole automaatselt MAK-i osa. Üle tuleb vaadata PKT ja mahetoetusevaheline tegevuste ning proportsioonide jaotus. E-priat võiks kasutada kõikide meetmete puhul, kuigi keskkonnakasuga ei näe selget seost. Niitmata jätmise kohustus 2. ja 4. a on selleks, et söödabaas saaks taastuda.

Kokkuvõte: Mõned küsimused jäid lahtiseks, aga meede tuleb. 25% on kohustuslik keskkonna- ja kliimameetmeteks MAK-is.

4. Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks, ettekande tegi Ülle Puusta

Ettekandja andis ülevaate muudatustest, mis on tehtud võrreldes eelmises juhtkomisjonis arutatuga. Meetme üldeesmärgi osas täiendusi ei olnud.

Tulenevalt eelmises juhtkomisjonis ning TG tõstatatud küsimustele on täpsustatud toetatavate tegevuse osa. Lisatud on viljapuu- ja marjaistandike rajamine, sh laiendamiseks vajaliku paljundusmaterjali, istandike piirdeaedade ning konstruktsioonide soetamine ning mesindus- ja seenekasvatustobjektide toetamine. Täpsustatud on, et toetatavaks tegevuseks on mobiilsete masinate ja seadmete soetamine. Taotleja peab olema põllumajandusettevõtja, kelle viimase kahe aasta keskmine müügitulu on alla 100 000 euro või põllumajandusettevõtja, kelle omatoodetud puuvilja- või marjakultuuri, köögivilja-, maasika-, ravim- või maitsetaimikasvatuse toodete müügitulu moodustas viimasel kahel majandusaastal iga majandusaasta kohta vähemalt 70% ettevõtja omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulust.

Üldisemates nõuetes on põllumajandusettevõtjate puhul tehtud paar muudatust. Esimene muudatus on, et ettevõtja peab olema põllumajandusliku majandustegevusega tegelenud vähemalt kaks majandusaastat ning lisatud on erisus seoses hobusekasvatusega. Kui toetust taotleb põllumajandusettevõtja, kelle põhitegevusala on hobusekasvatus, peab ta olema tegelenud sellega vähemalt kaks majandusaastat ning tema omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete ning hobusekasvatusega seonduvate teenuste müügitulu on igal majandusaastal ületanud 4 000 eurot ning moodustanud üle 50% kogu müügitulust.

Tulundusühistule (TÜ) esitatavate nõuete juures on esimeseks muudatuseks võrreldes eelmise korraga liikmete arvu muutus, varasemalt 10lt peab TÜs olema vähemalt viis sõltumatut liiget. Lisatud on, et TÜl võib olla vähemalt kolm sõltumatut liiget, kui toetust taotleb TÜ ühiseks piimatootmiseks vajalike hoonete ehitamiseks. Sellisel juhul peavad taotleja kõik liikmed vastama eelpool põllumajandusettevõtja kohta esitatud nõuetele ja neil kõigil on vähemalt alates 2010. a piimakari, mis ei ületa 100 piimalehma ning kõigi liikmete osakute suurus on võrdne. Kolmandaks on lisatud, et taotleja eelnev majandustegevus ei ole nõutav, kui toetust taotleb piimatootmisühistu piimatootmiseks vajalike hoonete ehitamiseks.

Varasemalt sotsiaalmaksu maksmise nõue on välja läinud.

Muudatusena taotluste hindamisel on lisatud, et taotlusi hinnatakse tegevusvaldkonnas, kus taotleja müügitulu on kõige suurem.

Hindamiskriteeriumites eelisuse andmisel on lisatud mitmed uued punktid. Esimese täiendusena on lisatud eelistuse andmine ettevõtjale, kes ei ole varem käesoleva meetme ja MAK 2007-2013 meetme 1.4 „Põllumajandusettevõtete ajakohastamine“ raames investeeringutoetust saanud. Teise täiendusena on lisatud eelistus, kui taotlejaks on mahepõllumajanduse valdkonnas tegutsemiseks tunnustatud ettevõtte. Lisatud on eelistus, kui investeering on seotud põllumajanduslikku päritolu biomassi töötlemise või bioenergia tootmisega. Lisatud on punkt, et võrdse arvu punktide korral eelistatakse taotlust, millega taotletakse toetust väiksema toetussumma ulatuses.

Valdkonna spetsiifiliste hindamiskriteeriumite juurde on täiendusena lisatud eelistuste andmine piimatootmise puhul sõnnikuhoidlale ning väljaspool loomade pidamiseks mõeldud ehitist söötmis- ja jootmisplatsi rajamiseks.

Toetuse määra osas on täpsustatud, et toetussumma ei ületaks 40% (noortele ettevõtjatele ja TÜ 45%), hoonete ja rajatiste ning hoonetesse ja rajatistesse (või nende juurde) kuuluvate statsionaarsete seadmete, istandike rajamise (sh piirdeaiad) ning mesindus- ja seenekasvatuse objektide abikõlbliku kulu maksumusest. Teiseks, et toetussumma ei ületaks 30% (noortele ettevõtjatele ja TÜle 35%) mobiilsete masinate ja seadmete abikõlbliku kulu maksumusest. Viimaseks on täpsustatud taotleja müügituluga seotud summat. Toetuse suuruse osas on täpsustatud, et maksimaalne toetuse suurus ettevõtja kohta on kuni 500 000 eurot, kui investeering on seotud hoonete ja rajatiste ehitamisega ning hoonetesse ja rajatistesse (või nende juurde) kuuluvate statsionaarsete seadmete soetamisega. Kui investeering on seotud mobiilsete masinate ja seadmete, istandike rajamise, mesindus- ja seenekasvatuse objektide soetamisega, on maksimaalseks toetuse suuruseks ettevõtja kohta kuni 150 000 eurot.

Arutelu

ETKL: Leiame, et alla 100 000 euro müügituluga ettevõtjad on väikesed. Seega mobiilseid masinaid ja seadmeid saavad soetada vaid väikesed tootjad ning suuremad peretalud jäävad sellest ringist välja. Ettepanek on tõsta piir 200 000le. Alusmääruses kohaselt on LR õigus jõustada toetuse saajale ettevõtte majandusliku suuruse lagi ja meie ettepanek on selleks kehtestada 300 000. Tegutsemise aja osas võiks olla hoopis ettevõtte kõikide osakutse müügi keeld 7 a jooksul, v.a lähisugulastele üleandmisel. Erisus, et eelnev majandustegevus piimandusühistutel pole nõutav, ei ole põhjendatud. Taotluste hindamisel müügitulu, tootmismahu vaatamine on ebamäärane. Toetuse määr 30% mobiilsetele seadmetele pole põhjendatud ja on ebavõrdne väiketootjate suhtes. 5% noortele ja TÜle ei ole piisav. Maksimaalset toetuse suurust perioodi peale vähendada 500 000lt 300 000le eurole. PM: Mobiilsed masinad-seaded ettevõttele, kelle aastane müügitulu on alla 100 000 oligi mõeldud erisusena just väikestele ettevõtetele. Siin tekib küsimus, et kui 100 000 eurot on väga väike (peretalu aasta sissetuleku jaoks), siis 4 000 eurot, mis on meetme alampiir, on ju veelgi väiksem. Sellisel juhul ei peaks meetme alampiir olema mitte 4 000 vaid oluliselt kõrgem, kui tahame rääkida väiketootjatest. Ei saa ettepanekust aru, et keda ETKL siis soovib toetada kui 100 000 aastas müüks on liiga vähe ja suurtootjaks võiks lugeda juba 200 000 euro müügiga ettevõtjat. Osakute müügi keeld 7. a jooksul ei ole kontrollitav. TÜle, kes soovivad investeerida piimatootmise valdkonda ei ole meil tegutsemisaja nõuet. Erisuse idee on, suunata toetus ühisinvesteeringuteks neile ettevõtjatele, kes ühendavad oma liikmete karjad ning tootmismahude ühendamise tulemusel parandavad kõigi TÜ liikmete majanduslikku jätkusuutlikkust. See annab palju efektiivsema tulemuse, kui üksikult väikeste (alla 100 pealiste) karjade pidamistingimuste parandamine. Müügitulu ja toetuse mahu seose osas konkreetset numbrit ei ole. Toetuse määra erinevus hoonetel ja seadmetel tuleneb

investeeringu iseloomust. Tasuvuse aeg on masinatel ja seadmetel oluliselt kiirem, mille tõttu ka riikliku sekkumise vajadus peab olema väiksem. Toetusmäär kõrgem määr noortele ja TÜle on ehk piisav, kuna eelarve on piiratud. See on mõeldud pigem boonuseks. Suurema toetusmäär puhul on oht, et see tekitab toetusõiguse teesklemise riski. Lisaks on meil ettepanekuid toetuse määra tõsta.

PRIA: Meetmesse on tehtud 11 parandust ja kõik on kontrollitavad nõuded. Ettepanek rakendada meetme parendamiseks ja menetlusaegade lühendamiseks nn hindaderaamatut. EPKK: Müügitulu 4 000 on liiga väike ja oleme pakkunud 16 000. Investeeringu suurus seotakse ettevõtte võimekusega (müügituluga), see tundub realistlik. Taotluste hindamine ja ümbrikute jagamine palun üle vaadata. Ettepanek on, et võiks väiksemaid tootjaid eraldi hinnata. See tagaks rohkem sarnaste projektide koos hindamist. Praegu oleks igas tootmisgrupis koos nii suuremad, kui väikesed ning neid ühtsete reeglitega hinnates ei pruugi saada soovitud tulemust. Soovime rohkem teada, kuidas on jõutud indikaatoriteni. Ettepanek on suurendada maksimaalset toetusmäära 750 000le. PM: Saame aru, et soovite teha hindamiseks väikeste tootjate jaoks eraldi hindamisgrupi. Hindamiskriteeriumite väljatöötamisel jälgime, et ettevõtte investeering ei ületaks tema võimekust. Väljundindikaatorite leidmisel vaatasime senist praktikat. Toetuse määra puhul peame otsustama, kuhu see joon tõmmata. Gruppide eristamine müügitulupõhiselt annaks sisuliselt erinevad rahakotid suurtele ja väikestele.

EMÜ: Toetatavate tegevuste osas on küsimus, kas iluaiandus on juhuslikult välja jäänud? Väiksemad tegevused peaksid olema kaetud. Hindamise juures, kas on valdkonnaspetsiifiline ja vaadatakse, millega ettevõtte tegeleb? Hindamise juures hinnata vajaduse põhisust. PM: Nõus. EMÜ: Ettevõtte aastase müügituluga 100 000 eurot on see, kus Eesti pereettevõttes tagatakse 2le inimesele töö. Meid huvitab ka arvutusloogika toetussummal. PM: Iluaiandust pole kaalunud, ootame Aiandusliidult definitsiooni osas arvamust. Väljundindikaatorid saame täpsustada, kui eelarve on teada.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu: Oleme teinud ettepaneku kasutatud seadmete ostu võimaldamiseks. PM: Ei plaani kasutada. Valmisolek mahedale erand teha on olemas.

PRIA: See on seotud suure riskiga ja pettustega.

EKO: Aiandus ja mesindus on juurde tulnud, see on positiivne. Kui ETKL arvab, et 100 000 piir on vales kohas, siis leiame, et siiski võiks kaaluda. Pooldame tänast hindamisgruppide jaotust.

Noortalunikud: Täname, et piimatootmise karjade liitmisel ühistu erisust on arvestatud. Keeruline on saada ühistusse 3 sõltumatut liiget, ettepanek 2 tootjat või boonusesüsteem, kui rohkem. PM: Arutame läbi.

Kokkuvõtte: Sooviti eraldi hindamisgrupi loomist väiksematele ettevõtjatele. Peame seda kaaluma. Erinevate määrade kehtestamise osas teeme otsuse ministeeriumi sees. Põllumajandusühistute liikmete arvu küsimuses, kaalume 2 liikme ettepanekut.

5. MAK 2014-2020 eelarve, ettekande tegi Marko Gorban

Ministeeriumipoolne ettepanek meetmetevahelise rahajaotuse osas. Käesoleval perioodil oli MAKi maht 935 mln eurot, sellest 724 mln eurot oli EL poolne kaasrahastamine. Veebruaris toimunud Ülemkogu istungil lepiti kokku EL eelarves aastateks 2014-2020. Uuel perioodil rahastab EL maaelu arengukava summas 665 mln eurot, millele lisandus eelarve läbirääkimiste lõpufaasis lisamakse summas 56 mln eurot, seega kokku 721 mln eurot. Lisamakse on mõeldud maaelu vahendite ning otsetoetuste 2014. ja 2015. a vähenemise kompenseerimiseks. Hinnanguliselt kulub otsetoetuste languse kompenseerimiseks sellest 15-20 mln eurot. Kui arvestada, et LR poolne osalus uuel

perioodil kasvab 25%-ni, siis üldjoontes jääb maaelu arengukava rahastamise kogumaht samasse suurusjärku, kui oli sel perioodil. Tuleb arvestada, et eelarve kohta peab oma arvamuse andma ka Euroopa Parlament.

MAK 2014-2020 rahastamiskava koostamisel oleme lähtunud eeldusest, et otsetoetuste vähenemise kompenseerimiseks kulub 19 mln eurot, seega jääb EL poolseks rahastamise mahuks 702 mln eurot, mis koos Eesti poolse 25%-lise osalusega moodustaks **936** mln eurot.

Rahastamisega seoses on mitmeid EL õigusaktidest tulenevaid kitsendusi: Perioodi alguses jääb 7% programmi vahenditest reservi ning neid vahendeid on võimalik kasutada üksnes prioriteetide/meetmete raames, kus tulemused saavutatakse. Kuni 4% programmi vahenditest on võimalik kasutada tehniliseks abiks (TA), mis on mõeldud programmi elluviimisega seotud kuludeks. Vähemalt 25% vahenditest tuleb kasutada keskkonna ja kliimamuutustega seotud tegevusteks ning 5% on ette nähtud Leaderile.

MAK 2014-2020 eelarvejaotuse ettepaneku tegemisel oleme arvesse võtnud arengukava eesmärgi, erinevate valdkondade investeringuvajadust ning käesoleva programmiperioodi rakendamise tulemusi.

Võrreldes käesoleva perioodiga **kasvab järgmiste meetmete eelarve**: Teadmussiire ja teave (uue tegevusena lisanduvad õpiringid); Nõuandeteenuste toetamine (uue tegevusena lisandub nõustajate koolitamine ning mitmed uued nõuded nõuandele); Kvaliteedikavades osalemine ja kvaliteedikavade raames toodetud toodete promotsioon (käesoleval perioodil ei käivitunud); Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks (lisandub ühistulise töötlemise suurprojekt, senisest enam tähelepanu ka põllumajandustootjate poolt lisandväärtuse andmisele); Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid (lisanduvad riigi poolt korrashoitavad eesvoolud); Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine (arvesse on võetud käesoleva perioodi rakendamist ning sektori vanuselist struktuuri); Tootjarühmade loomine (ühistegevus on MAK 2014-2020 üheks prioriteediks); PKTpõhitoetus (arvestatud on toetusluse pinna potentsiaalse kasvuga); OTL toetus (lisandub eesti vuti toetamine); PLK (arvestatud on toetusluse pinna potentsiaalse kasvuga); Mahepõllumajandus (arvestatud on toetusluse pinna potentsiaalse kasvuga); Loomade heaolu toetus (fookus karjatamise asemel loomade pidamistingimustele, toetatavate loomagrupidena lisanduvad sea- ja linnukasvatus); Koostöö (lisanduvad lühikese tarneahela, otseturustuse, EIP ja klastritega seotud tegevused); Kogukonna juhitud kohalik areng – LEADER (arvesse võetud käesoleva perioodi positiivset kogemust rakendamise ja et külaarengut ei ole plaanis horisontaalse meetmena rakendada).

Võrreldes käesoleva perioodiga **väheneb järgmiste meetmete eelarve**:

Investeeringud põllumajandusliku majapidamise tulemuslikkuse parandamiseks (loobutud on liikuva tehnika toetamisest, edaspidi toetatakse läbi finantsinstrumendi); Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas (loobutud on liikuva tehnika toetamisest, edaspidi toetatakse läbi finantsinstrumendi); Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine (loobutud on liikuva tehnika toetamisest, edaspidi toetatakse läbi finantsinstrumendi); Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (arvesse võetud käesoleva perioodi rakendamise kogemust ja rahakasutust).

Võrreldes käesoleva perioodiga **jääb samasse suurusjärku** järgmiste meetmete eelarve: Metsandussaaduste töötlemine ja turustamine.

Uute elementidena lisandub järgmiste tegevuste rahastamine:

MKT; AT; FI.

MAKiga ei saa lahendada kõiki probleeme, aga planeeritud on 21 meetet ja 16. meetmes suurenemine, 2. sama eelarve ja 3. vähenemine.

Arutelu

EKO: Keskkonnaorganisatsioonid on teinud ettepaneku, et keskkonnale suunatud tegevustel oleks suurem osakaal. Üldist osa ilmselt ei saa suurendada, aga meetme sisse vaadates metsamajanduse juures on tegemist puhtalt majandusliku meetmega ja seda ei saa lugeda keskkonna sisse, aga kui arvatakse siiski sisse, siis peaks kärpima. PLKdes on vähenemine ja see on selgelt põllumajanduslik tegevus, kuid sellel on suur looduslik kasu. Alarahastatud on PLK ja mahe. Samba sees võiks vahendeid ümber tõsta PKTlt PLKle ja mahedale, kuna viimaste keskkonnakasu on suurem.

Eesti Toiduainetööstuse Liit: Hea on tõdeda, et tööstusele on vahendeid juurde tõstetud. Suurenemine 15 mln on mõeldud suurprojektidele, aga tulemuseks on, et kogu sektor jääb siiski samale tasemele. Põhiline turg on siiski koduturg ja eksportides on konkurents tihe, seega toetus sektorile aitaks ekspordivõimekuse kasvule kaasa. Enamuse toorainest töötlevad praegused tööstused. Kõrgem toetuse määr maheda töötlemise puhul ei ole põhjendatud, kuna kulud on samad ja võiks ühtlustada määrat 50% peale.

Leader tegevusgruppide foorum: Meie taotlus oli 15% Leaderile, mitmekesistamise meede on vähenenud ja külaareng, nõudlus meetme järgi on olnud suur ja ületaotletud. Teistesse fondidesse laienemise osas pole me eriti optimistlikud, kuna tegemist on enamasti suurprojektide toetamisega. Kas on oht, et Leaderile jääb alla 10%?

Kodukant: Lootsime, et Lederile tuleb 15%, et oleks külameetme kadumise kompenseerimiseks. Murelikuks teeb mitmekesistamise meetme vähenemine ja sama ettepanek EVEAga, et leida lisavahendeid FIst ning investeringutoetused teha kättesaadavaks just mikro- ja väikeettevõtetele. Mis saab siis, kui Natura siiski lisandub MAKi?

Piimaliit: Toetab Toiduainetööstuste Liidu ettepanekuid. Pudelikael tarneahelas on just töötlemise juures. Suurte eesmärkide saavutamiseks sellest rahast siiski ei piisa. Koostöömeetme meetmes teadus-arendust ja klustrite teemat arendades tuleb silmas pidada, et oleks koht, kuhu seda istutada ning meetmete koostamisel ei läheks eesmärgid vastuollu. Sarnaste meetmetega tegelevad ka teised ministriumid, vaadata nende kogemusi. Tegelikke taotlejaid ettevõtete massist on vähe.

Erametsaliit: Hea meel on, et metsandusele on leitud koht ka tootjähenduste meetme all. Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamise meede on viimasel kahel aastal tõeliselt hoo sisse saanud ja tendentsi vaadates võiks eelarve jääda samasse suurusjärku kui käimasoleval perioodil. Oleme nõus, et mitte toetada liikuvat tehnikat. EKO seisukohtadega ei nõustu, et tegemist pole keskkonnaga seotud meetmega. Esitame ettepanekud ka kirjalikult.

EPKK: Tahame näha rohkem matemaatikat eelarve jaotuste taga. Ei ole nõus käesoleva ettepanekuga, mille kohaselt on suurimaks kaotajaks põllumajanduse investeringutoetus. Piimandusstrateegia kohaselt läheks investeringutoetusest ainuüksi 90 mln piimatootmislautadesse. Meetmesse kokku on planeeritud vaid 150 mln, millega tuleks saavutada konkurentsivõime kasv kõikides põllumajandussektorites, mis ilmselgelt pole piisav. LHO juures soovitakse valdav osa piimakarjast toetuse alt välja jätta, millega me ei nõustu, kuid kui see nii jääb, siis 10 mln võiks tõsta põllumajandusinvesteringute reale tagasi. Kasinuse ajal jääb arusaamatuks, miks teadmussiirde projektide maksumust lubame suurendada, seal võiks ka praeguse eelarvega teha rohkem. Nõuandetoetusest 80% läheb finantsnõuandele ja kuna finantsnõuande toetuse protsenti vähendatakse, siis selle arvelt saaks suunata vahendeid erialasesse nõustamisse. Siiski tahaks näha sisukat

matemaatikat, kuidas nii suur kasv nõuandemeetmes aset on leidnud. Kas mahedal on võrreldavad käesoleva perioodi 56 mln ja planeeritav 80mln? PM: Jah, aga uuel perioodil on mahe eraldiseisev meede, mitte üks osa PKTst. Toidutööstuste toetusmäära alanemine 40%le võimaldab ellu viia rohkem investeringuid sektoris ja loogika on olemas. EPKK: Tootjarühmade meetme osas julgen kahelda, et uuel perioodil on oodata uute, sama suurte ühistute tekkimist. Koostöö meetmes tahaks teada, kust see eelarve kolmekordne muutus tuleb?

Aiandusliit: AT meie hinnangul ei täida oma eesmärki. Arutaksime uuesti TG, mis oleks mõõdetavad nõuded.

KKM: EL ütleb, et kasutage olemasolevaid fonde looduskaitse eesmärkide saavutamiseks. Märksõna on integratsioon ehk PLK osas suurendada toetust 12 mln võrra, taaskehtestada erametsamaadele Natura toetus 39 mln ulatuses ja Natura toetus põllumajandusmaale 7 mln ulatuses. Kooslused ei saa terviklikult toimida ilma ühenduskoridorideta tuumalade vahel.

EMÜ: Analüüsisime, kus meetmetes on sisemist ressursi. Nõuandeteenistuse juures võiks ressursse paremini kasutada ja sellises ulatuses suurendamine pole kohane. Leader on kasutanud palju vahendeid infopäevadele ja esineb korduvtaotlemist, mis suurendab halduskoormust. Mitmekesistamise meetmes ei pea põhjendatuks nii suurt vähenemist, kuigi võiks vähendada turismiarendamisele suunatud osa. FI väiksema rahaga fond ilmselt tööle ei hakkaks, pigem vahendeid mitte ümber tõsta.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu: 2012 taotlemisega võrreldes on kulu suurem ja reaalne toetussumma taotlejale väheneb, sest maad on juurde tulnud. Loomakasvatusega tegelevad taotlejad saaksid ca 50% vähem toetust ühiku kohta ja antud summast eelarves ei jätku. Kahju, kui olemasolevad tootjad lõpetaksid tegevuse ja uusi ei saaks juurde tulla ning võimalik looduskasu jääks saamata.

MES: PM näeb FI juures seda, et toetust saaks laiem hulk põllumajandusettevõtjaid, kes ka mitmekesistamise vallas või tööstuses tegutsevad ja praegu MAKist ja mujalt toetust ei saa. Konkreetset laenu tingimused fikseeritakse lepingus. 7% tulemusreservi osas, kas pannakse deposiiti või kasutatakse läbi FI.

ETKL: FI rääkides oleme ettevaatlikult positiivsed. Maheda juures tuleks kasv katta. Kui töötlemise toetuse määr on 40%, siis see peaks läbivalt sama olema (sh põllumajandusinvesteringutel). Soovime samuti näha meetmete matemaatikat.

Toiduainetööstuse Liit: Oleme rahul suundumusega, aga rahulolematud toetuse summaga. Maheda osas on reaalsus, et tarbijani ei jõua suurem osa toodetest mahedana. PM: Töötleva tööstuse meetmes oligi mahedale kõrgem määr, et hakataks rohkem töötleva. Minister: Viime MAKI Valitusse 25.04 istungile, kohtume uuesti peale seda, kui oleme sealt tagasiside saanud ning täna ülesse jäänud küsimused lahendanud. Ajakava oleneb ka kolmepoolsete kohtumiste tulemustest Brüsselis ja Komisjoni valmisolekust MAKE menetleda. Rahastamiskavas ei sisaldu 7% tulemusreservi. Me ei tea, kuidas rahastamine hakkab toimuma, aga peame arvestama, et läheb kõigi ridade pealt maha. FI on mõistlik ja seda vähendada ei taha, kuigi meil rakendamise kogemus puudub. Natura otsust rahastamisallika osas ei ole tehtud, kuigi Valitsuskabinetis on teemat arutatud. Seega surve ca 50 mln osas MAKist võib tulla, kui Valitsus nii otsustab.

Ettepanek on vähendada LHO toetust 10 mln ja suurendada selle arvelt meedet „Investeeringud põllumajandusliku majapidamise tulemuslikkuse parandamiseks“ 150lt miljonilt eurolt 160le miljonile. PKTlt tõsta mahepõllumajanduse meetmele ümber 10 mln eurot (tõstmise roheliste meetmete sees). MKTlt tõsta 10 mln eurot meetmele „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“, kuna lupjamise

lubamine Komisjoni poolt on vähetõenäoline. Vajadusel saame perioodi jooksul MAKi muuta.

Kokkuvõte: Eelarve jaotuse osas tehtud ettepanekud võtame teadmiseks. Juhtkomisjonis arutatud kujul eelarvejaotus esitatakse Vabariigi Valitsusele. VV aruteludest teavitame juhtkomisjoni järgmistel istungitel. Täname kõiki koostöö ja panuse eest.

Järgmine juhtkomisjoni istung toimub mais, täpse aja anname teada pärast aprilli lõpu VV istungit.

Ants Noot
Komisjoni esimees

Anne-Liisi Mändmets
Protokollija